

Huis op een rots

De kerk als zichtbaar gebouw is langzaam bezig te verdwijnen. Grote kerken worden cultuurhuizen of worden definitief gesloten. De kerk als zichtbaar symbool midden in stad of dorp is straks alleen nog maar als historisch plaatje te zien.

Is het erg als de zichtbare kerk verdwijnt? Het antwoord op deze vraag is afhankelijk van aan wie je de vraag stelt. Voor gemeenteleden is het verdwijnen van de kerk vaak een pijnlijke en diepingrijpende ervaring. De kerk, en dan met name het kerkgebouw, is verbonden met bijzondere momenten in het leven, zoals doop, belijdenis, huwelijk en uitvaart. Met het verdwijnen van de kerk verliezen mensen in zekere zin ook een stukje van hun geschiedenis, omdat de plaats waar die gebeurtenissen zich afspeelden er niet meer is. Ook is er vaak verdriet en teleurstelling. Verdriet, omdat de kerk waarvoor je je met hart en ziel hebt ingezet, ophoudt te bestaan. Teleurstelling, vanwege het feit dat er te weinig mensen zijn om de kerk ter plaatse voort te laten bestaan. Meestal gaan de mensen die in de kerk zijn gebleven door een diep rouwproces om alles los te laten waar ze jarenlang met hart en ziel voor geleefd hebben. Voor mensen buiten de kerk is het verdwijnen van de kerk soms alleen van belang als er een buurtfunctie van de kerk vervalft of als het dorps- of stadsgezicht er mee geschaad wordt. Vaak wordt er dan actie gevoerd om de kerk bijvoorbeeld op de lijst van monumenten te krijgen of door middel van een stichting de buurt- en culturele functie te laten behouden. Maar als dit laatste niet speelt, wordt de kerk even gemakkelijk afgebroken of omgebouwd tot boekhandel of restaurant. Geloofsgemeenschappen zijn niet afhankelijk van 'hun' gebouwen, maar hebben wel als het nog binnen de mogelijkheden ligt een plaats nodig om de lofzang gaande te houden. Daar wordt in vele steden en dorpen nu naar gekeken en over besloten.

Ook de Protestantse Gemeente in Hogeveen ontkomt niet aan het proces van ontkerkelijking. De meerjarenramingen spreken voor zich en opnieuw zijn er ingrepen en/of ombuigingen nodig als het gaat om het in stand houden van gebouwen en berekenen van formatieplaatsen van pastorale krachten. Een journalist van het 'Dagblad van het Noorden' schreef naar aanleiding van de gemeenteavond op woensdag 18 januari in de Vredehorst over Hogeveen nog als het 'Jeruzalem van het Noorden', maar dan praten we wel over een ver verleden. Was het toen alles goud wat er blonk? Velen herinneren het zich als gouden tijden, maar er was ook veel verdeeldheid over van alles en nog wat. Daarom is het van groot belang om niet om te zien naar het verleden, maar samen moedig een plan voor de toekomst te maken. Het blijven hangen in nostalgische gevoelens belemmert ons het zicht op de levende Christus.

Hieronder enkele gedachten van het ministerie van predikanten en kerkelijk werkers op donderdag 19 januari over de kerkelijke toekomst van de Protestantse gemeente Hogeveen.

Door allen wordt het werken in de kerk nog steeds op een gelovige spirituele wijze beleefd. 'De kerk is niet van onszelf, maar van God', 'God leidt Zijn kerk;', 'De kerk als lichaam bestaande uit leden die aan elkaar gegeven zijn om toe te groeien naar het hoofd dat Jezus Christus is', en 'God is nog steeds aan het werk in Hogeveen'. Het zijn allemaal uitspraken die vertrouwen uitstralen in God die ons in ons werk niet alleen laat. Ondanks dat allen in meerdere of mindere mate te maken hebben met tegenslagen en teleurstellingen, is dit wel de grondtoon die te horen is geweest in het gesprek.

De meerjarenramingen laten ons een negatief beeld zien en dwingen ons tot ombuigingen, maar er wordt opgemerkt dat het meestal pas de cijfers zijn die ons dwingen na te denken over de toekomst. Goed nadenken over de toekomst vraagt om een breder proces van bezinning op de lange termijn los van deze ramingen. Een proces waarin mensen van verschillende leeftijden en visies door middel van stem en tegenstem tot een visie komen over de toekomst. Is daar nu ook nog ruimte voor? Of sluiten

we na drie maanden van gesprek in de wijken het Bovenwijkse gesprek over de toekomst ook op deze manier af?

In zo'n gesprek kan er gezocht worden naar samenwerking tussen de wijken, maar ook naar nieuwe kerkvormen. Als Paulus aan de Korintiërs schrijft dat we moeten bouwen op het fundament dat Christus is (1 Kor. 3), dan schijft hij dat aan een maaltijd-gemeenschap die nog geen zichtbare kerk heeft midden in de stad. Het zijn kleine groepen die rondom een maaltijd het geloven in Christus aan elkaar overdragen. Deze en andere vormen zijn in de toekomst misschien ook weer belangrijk voor ons. Wel vragen ze om een structureel omdenken om niet te snel weer te belanden in oude vormen. Laten we proberen om als kerk met deze oeroude vormen in een nieuw jasje missionair en diaconaal te pionieren in de samenleving.

Van belang is ook om te denken aan het verdere gedachtengoed van Paulus als hij later in zijn brief aan de Korintiërs schrijft dat in het lichaam van Christus op bijzondere wijze wordt omgezien naar de zwakke delen en in het bijzonder aan hen die pijn lijden wordt gedacht (1 Kor.12). Een bedrijfsmatige benadering waarin de zwakke delen worden afgestoten om weer gezond te worden in de toekomst, gaat in de kerk niet op.

De veelkleurigheid van de kerk in beleving van het geloof in Hoogeveen vraagt om een zorgvuldige uitwerking in de toekomst. Hoe moeten we de kleuren omschrijven? Breed-protestant, Evangelisch-charismatisch en orthodox-confessioneel. Andere indelingen met andere namen zijn mogelijk. Er zijn ook verschillende modellen te bedenken waarin deze veelkleurigheid in de toekomst gestalte zou kunnen krijgen. Samen in één gebouw, opgedeeld in drie gebouwen met ieder een eigen kleur of zoals nu op enkele plaatsen gebeurt de veelkleurigheid in één wijk-gerelateerd kerkgebouw. In elke vorm kunnen beleefde gemeenschappen gecreëerd worden van mensen die een onderdeel vormen van het lichaam van Christus. Door sommigen wordt er gevraagd om een externe stuurgroep om deze modellen te onderzoeken met name in relatie tot de hoeveelheid gebouwen en beroepskrachten die in stand gehouden kunnen worden. Van groot belang is om in deze stuurgroep jongeren te laten plaats nemen of een klankbordgroep van jongeren te vormen die gehoord wordt over de toekomst van de kerk in onze stad. Achter de laatste gedachte moeten vier uitroeptekens geplaatst worden. !!!!

De kerk als verenigingsmodel zal blijven bestaan zo lang mensen nog enigszins aanspreekbaar blijven op hun lidmaatschap. Het zal in de toekomst hoogstwaarschijnlijk gaan verdwijnen. Alle leden worden geacht in dit model een jaarlijkse vrije bijdrage te betalen naar draagkracht en vormen van betrokkenheid. Het blijft van belang om naar andere vormen van inkomsten te zoeken. Naast het multifunctioneel inzetten van alle gebouwen die blijven, zullen de legaten en schenkingen blijven, maar kunnen dat ook de structurele giften van niet leden worden die het werk van de kerk in de samenleving waarderen. Over het laatste kan meer gecommuniceerd worden naar buiten toe.

Het Bovenwijkse Ouderenpastoraat wordt door allen zeer gewaardeerd en heeft een vaste plaats verworven in ons pastorale werk. Zonder de collega's van de BOP waren we te kort geschoten in het pastoraat naar de ouderen en rondom de vele uitvaarten. Een voortzetting van dit pastoraat is ook in de toekomst zeer wenselijk. Ook de mogelijk komende veranderingen kunnen leiden tot verhoging van de werkdruk van predikanten en kerkelijk werkers. We willen vragen om daar in alle besluiten oog voor te houden.

De gebouwen van de zichtbare kerk verdwijnen langzaam uit de samenleving, maar dat wil niet zeggen dat we onzichtbaar worden en zullen zijn in de toekomst. Er zijn vele andere vormen van zichtbaarheid mogelijk. Daar zal creatief over na gedacht moeten worden. Hoe zijn we kerk in de buurt? Wat is onze missionaire taak? Het evangelie van Jezus speelt zich niet alleen in de tempel af,

maar voor een groter deel op straat. Als we uit dit evangelie willen leven, zijn we geroepen om ons meer op straat en in de buurt te geven.

We willen bouwen op het fundament dat Christus is, maar als we de gelijkenis aan het einde van de Bergrede in Mattheus 7 lezen, beseffen we dat het bouwen van een huis op een rots geen statisch gebeuren is. De mens, die zijn huis op een rots bouwt, is degene die de woorden van God hoort en ze doet. De mens die op het zand bouwt, die hoort en doet niets. Het fundament Christus blijkt dus te bestaan uit de geboden uit de Bergrede horen en doen. Op het fundament bouwen met recht doen en naar de geboden leven, die voor ons van goud zijn. Het gaat om het creëren van zulke beleefde gemeenschappen in de toekomst.

Namens het ministerie van predikanten en kerkelijk werkers,

Ds. Wim Loosman, 23 januari 2023.